

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om begrænsning af tantieme og vederlag m.v. (Lovforslag nr. L 212).

Afstemning

Ændringsforslag nr. 2 om indsættelse af et nyt kapitel med 3 nye paragraffer før § 1 forkastedes, idet 76 stemte for, 87 imod.

Ændringsforslag nr. 3 om indsættelse af en ny kapiteloverskrift før § 1 betragtedes herefter som bortfaldet.

Ændringsforslag nr. 4 forkastedes uden afstemning.

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 om indsættelse af en ny kapiteloverskrift før § 4 og ændringsforslag nr. 6 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

§ 4

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 og 8 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

§§ 5-8

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 til titlen betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af lovforslag nr. L 210:

Forslag til lov om ændring af lov om real-kreditinstitutter. (Ændrede regler om ejerskiftelån samt lån til om- og tilbygning m.v.).

(Fremsat 27/3 85. Første behandling 28/3 85. Betænkning 29/3 85).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Boligministeren (Bollmann):

Jeg har bedt om ordet på det lidt tidlige tidspunkt af debatten, fordi jeg efter udvalgsbehandlingen har en forventning om, at det meste af debatten vil dreje sig om finansiering af energibesparende foranstaltninger, naturgastilslutning, kollektiv varmetilslutning og den slags, og da det efterhånden også er temmelig langt henne på dagen, vil jeg gerne yde mit bidrag til, at debatten kan afkortes, og det vil jeg gøre ved at meddele, at jeg her mellem anden og tredje behandling agter at stille et ændringsforslag, hvorefter § 1, nr. 4, udgår. Det betyder i praksis, at den foreslåede minimumsgrænse for belåning på 30.000 kr. udgår af forslaget, og at den eksisterende grænse på 17.000 kr. som følge heraf oprettholdes.

Jeg beklager selvfølgelig, hvis jeg på den måde er med til at gøre en del af ordførernes taler overflødige, men når jeg stiller ændringsforslaget, er det ikke kun af tidsbesparende grunde, det er selvfølgelig, fordi mange gode kræfter i det sidste døgn har overbe-

[Boligministeren]

vist mig om, at det er den rigtige grænse at fastholde, og jeg vil også tilføje, at alle disse gode kræfter for min skyld gerne hver for sig må sige, at de havde de bedste argumenter i den forbindelse.

Må jeg gøre opmærksom på, at det ændringsforslag, som er stillet af SF og tiltrådt af socialdemokratiet, i realiteten indebærer, at man fremover ville kunne optage et realkreditlån på f.eks. 1 kr. over 20 år, og jeg kunne godt tænke mig at spørge, om det egentlig var meningen. Men jeg går ud fra, at de to partier også føler, at dette ændringsforslag er overflødigt.

Leif Hermann (SF):

Det har jo i dagens lange debat været lidt småt med indrømmelser fra regeringens side, og derfor er det så meget desto glædeligere, at fornuften en enkelt gang i løbet af denne dag får lov til at råde. Jeg takker boligministeren for det forhold, at han har taget nr. 4 i forslaget om realkreditinstitutioner tilbage. Jeg skal derfor meddele, at jeg på socialistisk folkepartis vegne tager det ændringsforslag, vi har stillet, tilbage, og jeg skal gerne fortælle boligministeren, hvad meningen med ændringsforslaget er, men det turde være klart.

Formanden:

For god ordens skyld skal jeg spørge, om noget medlem ønsker at optage ændringsforslag nr. 1, som hr. Leif Hermann (SF) netop har taget tilbaget. (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er dette ændringsforslag bortfaldet.

Knud Damgaard (S):

I anledning af boligministerens bemærkning om de meget beskedne reallån, man kunne optage efter vores ændringsforslag, vil jeg gerne sige, at vi havde taget højde for den udvikling i fattigdomspolitikken, som regeringens økonomiske politik fører med sig, og den skulle såmænd nok skabe behov for at optage mindre lån i hvert fald end det, der er det normale.

Jeg tror, der har været stor forståelse for de administrative vanskeligheder for de ministerier, der har været involveret i disse lovforslag. Det er da også en kendsgerning, at der har været nogle kvalitetsnedgange i nogle af de besvarelser, vi har fået, og enkelte af dem har nok været af en sådan karakter, at

man har spurgt sig selv, om ikke man har truffet en tilfældig person i ministeriet, som man har bedt om at svare på spørgsmålet, hvorefter departementschefen efter tofinger-systemet har skrevet det ned og ministeren har fotokopieret det, hvis hans tekniske egenskaber er udviklede nok, og ellers har benyttet duplikatoren og fået beg på fingrene, for man kan nok spørge, hvem der ellers skulle have beg på fingrene om ikke de ministre, der har forberedt disse uhyrligheder og lagt dem på folketingets bord.

Nå, lad os komme ind på det lidt mere saglige. Nationalbanken har til gengæld været godt i beredskab og har som sædvanlig besvaret fornuftige spørgsmål meget stilfærdigt og usikkert, sådan at man er akkurat lige så klog bagefter, som man var, før man fik svaret. Men det afliver i hvert fald én ting, nemlig regeringens faste forhåbning om og tro på, at også dette forslag kan medvirke til, at der finder et rentefald sted.

Dernæst har vi jo fra Håndværksrådet fået en skrivelse, som klart understreger, at dette forslag, også den nye lånegrænse fra 80 til 70 pct. på ejerskiftelån, vil påvirke nybyggeriet negativt, og når man lægger det sammen med de forhold, der ville være opstået, hvis ministeren og regeringen ikke fornuftigvis havde rettet sig efter den argumentation, vi havde lagt for dagen, var det blevet endnu værre. Nu er der måske en mulighed for at mildne nedgangen i nybyggeriet i boligsektoren gennem de forbedringer, der bliver med hensyn til fortsat at kunne foretage energibesparende investeringer.

Jeg tror, jeg tør sige på forhånd, at vi kan støtte det af boligministeren stillede ændringsforslag, men jeg kan føje til, at vi alligevel vil stemme imod lovforslaget ved tredje behandling. Det mindsker mobiliteten i arbejdskraften i boligsektoren, det betyder, at vi åbner for et gråt pantebrevsmarked, vi ellers havde fået lukket, og det vil mindske nybyggeriet. Det er årsagen til, at vi stemmer imod ved tredje behandling.

Svend Åge Petersen (KF):

Der er i lovforslaget bestemt ikke lagt skjul på, at hovedsigtet med netop dette lovforslag og den samlede lovpakke er at begrænse forbruget. Det forbrug, der i 1984 var medvirkende til et meget uønsket højt under-

[Svend Åge Petersen]

skud på betalingsbalancen, og som også i de første måneder i dette år har været alt for højt, må nødvendigvis reduceres.

Inflationen er, som alle ved, i det sidste par år også blevet reduceret ganske meget, og vi er nu igen i en situation, hvor det kan betale sig at spare op. Det er netop denne opsparing og den heraf følgende mulighed for en større grad af selvfinansiering, som lovforslaget skal forøge.

Derfor er det ikke ligefrem med den allerstørste begejstring, jeg har læst, at et af landets store, kendte pengeinstitutter allerede nu, på et tidspunkt længe inden loven er blevet vedtaget, er i stand til at tilbyde ejerskiftebelåningsfinansiering for 70 pct., som vi nu ønsker at nedsætte den til, og sågar op til 100 pct., og for at det ikke skal være løgn, så endda med 20 års løbetid. Det giver selvsagt hverken forbrugsbegrænsning eller forøget selvfinansiering, og jeg synes nok, der her er et forhold, som vi meget snart må have taget fat på.

Altså må vi desværre erkende på trods af det, jeg bl.a. sagde ved første behandling, at pengeinstitutterne tilsyneladende står parate med tilbud om långivning dér, hvor folketinget måtte forhindre en långivning for realkreditinstitutterne.

Det næste afsnit vil jeg springe over, idet boligministeren har været så venlig at forskåne mig for at bringe forsamlingen dette budskab. Det var selvfølgelig vedrørende den reducerede grænse; vi går ned til de 17.000 kr. igen.

Under udvalgsarbejdet har der været stillet mange spørgsmål, og på trods af at der har været en meget omfattende arbejdsnedlæggelse også i boligministeriet, har vi faktisk fået besvaret alle spørgsmålene på ekstremt kort tid. Det synes jeg nok der er grund til at takke boligministeren og boligministerens medarbejdere for. At kvaliteten måske ikke har været den bedste, således som den socialdemokratiske ordfører har nævnt, er en opfattelse, vi på ingen måde deler.

Thor Pedersen (V):

Lovforslag nr. L 210 har også efter udvalgsbehandlingen fortsat det rigtige sigte, nemlig at det er opsparingsfremmende ved at stille større krav til egenkapitalen, og at det endvidere er forbrugsbegrænsende, idet mu-

ligheden for at optage realkreditbelåning af det, der hedder eget arbejde, falder bort. Det vil sige, at muligheden for at få finansieret det, vi også kender som sort arbejde, falder bort, idet der nu kræves dokumenterede udgifter for arbejder udført af en virksomhed, der er momsregistreret. Jeg kan godt forstå socialdemokratiets sortsyn, men jeg kan ikke forstå, at det ikke vil være med til her at støtte et indgreb, der i virkeligheden er mod sort arbejde.

Ændringsforslaget fra boligministeren kan vi fuldt ud tilslutte os.

Der er gjort nogle kritiske bemærkninger om besvarelser fra boligministeriet af de rejste spørgsmål i udvalget. De spørgsmål, der rejses i udvalget, kan til tider godt i kvaliteten give et fingerpeg om kvaliteten af de forventede svar, men jeg synes objektivt set, at boligministeriet under de vanskelige forhold har givet hurtige svar.

En anden bemærkning i betækningsbidraget fra socialdemokratiet er, at man nærer en vis bekymring for beskæftigelsen også som følge af dette lovforslag. Jeg forstår egentlig godt, at socialdemokratiet og de øvrige socialistiske partier nærer en voldsom bekymring for beskæftigelsen, for hvad er sandheden om også lovforslag nr. L 210? Den er, at det er en del af en samlet lovpakke. Hvilken lovpakke? Den lovpakke, der udviser den største grad af solidaritet med dem, der i dag er uden arbejde. Den lovpakke, der mere end noget andet forslag, der er fremsat i dette ting, forbedrer muligheden for beskæftigelse, sikrer flere hænder i arbejde, samtidig med at den sikrer den højeste real-løn i forhold til andre fremsatte forslag i dette ting. Den liberal-borgerlige regering med støtte af det radikale venstre viser her den højeste grad af solidaritet.

Leif Hermann (SF):

Jeg må indrømme, at hr. Thor Pedersen lyder, som om han mener det, han siger.

Jeg er glad for, som jeg sagde før, at boligministeren har ryddet noget op i dette lovforslag, men jeg skal gøre et par bemærkninger om det, der så måtte være tilbage af realkreditinstitutionsloven. Forslaget om at nedsætte ejerskiftebelåningen fra 80 til 70 pct., hvis begrundelse er, at det skal være forbrugsbegrænsende og rentesønkende, fore-

[Leif Hermann]

kommer rent ud sagt pjattet. Det er faktisk heller ikke lykkedes under udvalgsarbejdet bare at få en smule sandsynliggørelse af, at netop dette forslag på nogen måde skulle bidrage til denne målsætning.

Her vil jeg indskyde, at de kritiske bemærkninger, vi har skrevet i socialistisk folkepartis betækningsbidrag, på ingen måde skal opfattes som en kritik af boligministeriets embedsmænd. Det har såmænd ikke været nemt i disse tider, hvor selv ministerielle embedsmænd kan føle sig provokeret ud over den rimelige grænse, for boligministeren at få nogle rimeligt kvalificerede svar frem.

Boligministeren har selvfølgelig mobiliseret sine pædagogiske evner, og det er sket bl.a. i svaret på udvalgets spørgsmål 25, hvor boligministeren opererer med en person, som sælger et »gammelt hus«, står der, godt nok i citationstegn, for 900.000 kr. Den pågældende skulle i boligministerens regneeksempel efter de nugældende regler stå med en likviditet på 420.000 kr. og i fremtiden få sit forbrug begrænset til 330.000 kr.

Der er en enkelt ting, boligministeren glemmer i dette fortræffelige regneeksempel, og det er, at der jo også er noget, der hedder kontant udbetaling. Den kontante udbetaling ville i det pågældende eksempel udgøre 180.000 kr., således at likviditeten ikke var 420.000 kr., men 600.000 kr. Det vil sige, at den, der sælger en ejendom til 900.000 kr., vil stå med en forventning om, at han i givet fald ville kunne få 600.000 kr. kontant i lommen. Det betyder, at han efter de nye regler, hvis dette altså bliver vedtaget, enten vil forlange en kontant udbetaling på ikke længere 180.000 kr., men 270.000 kr. eller i hvert fald noget, der giver ham det samme kontante likviditetsresultat i hånden, altså 600.000 kr. Det kan gøres på forskellig måde; det kan gøres ved at tvinge en del af udbetalingen over til lån i pengeinstitutterne, men det kan også gøres ved udstedelse af ejerpantebreve, og man skal være opmærksom på, at udstedelsen af ejerpantebrevene betyder, at det pågældende hus stiger nominelt med godt og vel 90.000 kr. Dette betyder som sagt en stigning i ejendomspriserne i modsætning til, hvad vi har fået oplyst på et svar under udvalgsarbejdet, nemlig at man ikke mente, der kunne blive tale om stigninger i ejendomspriserne; tværtimod regnede man med, at der ville ske visse fald i ejendomspriserne.

Regner man eksemplet igennem på den måde, kan man altså i hvert fald forudse, at dette her ikke kommer til at betyde nogen forbrugsbegrænsning, men tværtimod blot en forskydning af problemet væk fra realkreditinstitutionerne over på det grå marked, således som socialdemokratiets ordfører også har været inde på det.

Ministeren har argumenteret med, at den samlede udstedelse af sælgerpantebreve ikke er gået tilbage i de senere år; det skulle fremgå af svaret på udvalgets spørgsmål 1. Det er ikke korrekt. Fra 1981 til 1982, da man fik de nye regler, faldt udstedelsen af sælgerpantebreve til det halve, nemlig fra 4,9 mia kr. til 2,5 mia kr. Herefter har niveauet for udstedelse af sælgerpantebreve stabiliseret sig i lejet 2,3–2,5 mia kr.

Endelig taler ministeren om indgreb mod et beløb af en størrelsesorden på 18 mia kr., og jeg går ud fra, at de 18 mia kr. er en henvisning til den samlede realkreditbelåning af ejerskifte, som ligger på omkring 17,5–17,6 mia kr., og dér må jeg så igen sige: det er ikke korrekt. Det kan ikke være korrekt i henseende til det omfang, man griber ind over for; det er næppe korrekt at sige, at det er en ottendedel af det pågældende beløb, men under ingen omstændigheder vil vi nå op i en størrelsesorden af et indgreb mod 18 mia kr.

Der ligger, så vidt vi kan se, ikke noget, der bare minder om et rentefald eller en forbrugsbegrænsning, som er effektiv, i dette forslag, og hvis det skulle ske, ville det være et rent lykketræf, som regeringen ikke har lod eller del i. Nationalbanken er da heller ikke i de skrivelser, vi har fået fra Nationalbanken, særlig meget for at sige noget om dette forhold ud over de sædvanlige gætteprægede antagelser.

Socialistisk folkeparti er ikke modstander – og det vil jeg gerne fremhæve til sidst – af en styring af kreditmarkedet. Det må imidlertid være således, at det gøres på en lidt mere seriøs måde end den, der er tale om i denne sammenhæng. Kreditstyring er ikke noget, man laver som et hasteindgreb som følgelovgivning i et i øvrigt uretfærdigt indgreb i en overenskomstkonflikt; kreditstyring er noget, man laver efter en grundig og gennemarbejdet planlægning, der fører investeringerne derhen, hvor der samfundsøkonomisk er mest behov for dem. Det vil naturlig-

[Leif Hermann]

vis også indebære en forbrugsbegrænsning, og det har vi heller ikke noget imod i socialistisk folkeparti, men den skal være effektiv, og det er dette her ikke.

Uanset den sympatiske tilbagetagning, som boligministeren har foretaget af lovforslagets nr. 4, vil vi ved tredjebehandlingen stemme imod. Måske kunne jeg slutte med at opfordre boligministeren til at følge den gode idé, han har fået med den første tilbagetagning, og lade den følge af den næste.

Estrup (RV):

Jeg sagde under førstebehandlingen, at vi ønskede et grundigt udvalgsarbejde om forslaget, og faktisk synes jeg, at boligudvalget har gjort sig de hæderligste anstrengelser for at leve op til denne målsætning, men det har ikke været nemt, og det skyldes såmænd ikke i første omgang, at det har skullet gå stærkt, eller at der har været udtynding i rækkerne i boligministeriet. Det egentlige problem er, at virkningerne af dette forslag på kapitalmarkedet, på forbruget og på renten mildt sagt er vanskelige at kvantificere. Ingen af de gængse makroøkonomiske modeller er i stand til at give et svar. De er ikke i stand til at knytte forbindelsen direkte mellem finansielle strømme og indkomststrømme. Derfor kommer vi i den situation, at autoriteter på området, først og fremmest Nationalbanken og realkreditrådet, afgiver modstridende vurderinger.

Jeg synes derfor, det bør understreges, at SF, når det i bemærkningerne anfører, at udvalgsbehandlingen ikke har været forsvarlig, slet ikke har forstået det, der er sagens egentlige problem. Ikke nok så mange studiekredse i boligudvalget kunne have afhjulpet den uklarhed, der er i økonomisk teori, og den uenighed, der derfor hersker mellem økonomer om disse sammenhænge.

Der er ingen grund til at skjule, at det radikale venstre har haft betænkeligheder ved dette forslag, herunder ikke mindst stramningen af ejerskiftebelåning. Men for os har de udtalelser, som vi under udvalgsarbejdet har modtaget fra Nationalbanken, været afgørende. Nationalbanken fastslår – og jeg citerer fra betænkningen:

»De foreslåede begrænsninger i realkreditfinansieringen vil efter Nationalbankens op-

fattelse have en forbrugsbegrænsende virkning. . .«

Og lidt senere samme sted hedder det:

»Den forventede forøgelse af opsparingen må antages at få en dæmpende virkning på renteniveauet.«

Derfor er jeg uenig, når hr. Leif Hermann siger, at vi ikke har fået noget klart svar fra Nationalbanken.

Samfundsøkonomisk har vi ikke råd til at sidde en sådan vurdering og, som jeg må opfatte det, henstilling fra Nationalbanken overhørig. Renten er en central størrelse i den økonomiske udvikling. Ingen muligheder for at fremskaffe et rentefald bør lades uprovede.

De ændringer i realkreditfinansieringen, som lovforslaget rummer, er ud fra alle betragtninger marginale, de revolutionerer på ingen måde kapitalmarkedet. Derfor er faren for, at forslagene fører til en vækst i det uorganiserede kapitalmarked, heller ikke stor, men fuldstændigt afvise muligheden kan man naturligvis ikke. Nationalbanken skønner, at faren for at genoplive de grå markeder, specielt som følge af den ændrede ejerskiftebelåning, er ubetydelig. Det er naturligvis betryggende, men tilbage står, at det under alle omstændigheder er helt nødvendigt, at boligministeren nøje følger virkningerne af de nye regler. Ministeren har tilkendegivet over for udvalget, at han er enig heri, og at han i givet fald vil gribe ind. Dermed skulle der være sikkerhed for, at eventuelle bivirkninger ikke bliver langsigtede.

Det radikale venstre kan altså stemme for det foreliggende lovforslag, også med de af boligministeren foreslåede ændringer, som jeg anser for et betydeligt fremskridt.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Når jeg før sagde, at det var tydeligt, at Nationalbanken ikke var meget for at sige noget om dette her, var det ikke det samme som, at Nationalbanken ikke havde udtalt sig om det; det har Nationalbanken, og det har hr. Estrup naturligvis fuldstændig ret i. Det, der er pointen i Nationalbankens udtalelser, er bare, at de ikke er begrundede. Det, der er pointen i Nationalbankens udtalelser ligesom i alle de øvrige svar, vi har fået, er, at de er gætteværk. Det, jeg har kritiseret, er, at de

[Leif Hermann]

indsatser, der skal gøres med dette lovfor-
slag, i alt for høj grad er baseret på gætte-
værk. Ikke fordi det ikke er rimeligt at lave
kvalificerede skøn – det synes jeg også det
kan være – men disse kvalificerede skøn skal
bygge på nogle forudsætninger, der er klare
for os andre under udvalgsarbejdet, og det
har ikke været tilfældet.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg skal blot sige til hr. Leif Hermann, at
det, jeg sagde om Nationalbanken, var, at
Nationalbanken havde udtalt sig klart, og det
viste mine citater. Der er ingen tvivl om,
hvad Nationalbanken mener om denne lov-
givning, nemlig at den vil have en forbrugs-
begrænsende effekt, og at det vil hjælpe til
med at få renten ned. Det, som jeg synes hr.
Leif Hermann samtidig skulle gøre sig klart,
er det, Nationalbanken slutter med at skrive:

»Et kvantificeret skøn over forbrugs- og
rentevirkningen er dog ikke muligt.«

Nej, det er ikke muligt, og det er det hver-
ken for Nationalbanken eller for realkredit-
rådet.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Det er fuldstændig rigtigt, at Nationalban-
ken har sagt, at et kvantificeret skøn over
forbrugs- og rentevirkningen ikke er muligt,
men det, der forekommer os at være afgøren-
de, er ikke, at man kan få et stykke papir fra
Nationalbanken, der siger præcis det samme
som boligministeren. Den kunst kan enhver
minister formentlig. Det, der er afgørende for
os, er at få præmisserne for, hvad National-
banken agter at fortælle os, og det har vi ik-
ke fået.

(Kort bemærkning).

Knud Damgaard (S):

For at fjerne usikkerheden vedrørende det-
te med Nationalbanken vil jeg gerne sige, at
på spørgsmålet om, hvilken indvirkning be-
grænsningen i ejerskiftebelåningen over real-
kredit vil have på forbrug og renteniveau,
svarer Nationalbanken, at for så vidt angår
den foreslåede nedsættelse af belåningsgræn-
sen ved finansiering af ejerskifte kan der –
ikke »vil« der – ligeledes blive tale om en

forbrugseffekt og – om dette måtte blive til-
fældet – en rentedæmpende virkning.

Forskellen på »vil« og »kan« er her indly-
sende stor.

Albrechtsen (VS):

Jeg kunne fortsætte i hr. Knud Damgaards
spor ved at citere fra besvarelserne, også fra
Nationalbankens besvarelse. Der står f.eks.,
at den forventede forøgelse af opsparingen
må antages at få en dæmpende virkning på
renteniveauet – »må antages at få« – og så-
dan er det med de besvarelser, vi har modta-
get, hele vejen igennem. Det er en utrolig
tynd sag, ministeren her har fremlagt for fol-
ketinget. Det stod allerede klart ved den før-
ste gennemlæsning af forslaget. Bemærknin-
gerne indeholdt jo ikke nogen argumentati-
on, endsige en bevisførelse for de påståede
gavnige virkninger af forslaget, og man må
jo også nok sige, at besvarelserne taler deres
tydelige sprog.

Jeg er meget glad for, vil jeg gerne under-
strege, at vi i betænkningen har fået denne
udsøgte samling af aldeles blændende besva-
relser. Jeg håber, den vil stå længe for efter-
tiden som et eksempel på, hvordan dette fol-
keting kan arbejde.

Nu skulle jeg måske i virkeligheden ikke
spøge med så alvorlig en ting, for det er
egentlig ret alvorligt, at man modtager et så-
dant sæt af besvarelser, men jeg vil bare så
gerne minde om, at VS ikke har noget med-
ansvar for, at tingene jaskes igennem på den-
ne måde, og jeg vil også godt spørge bolig-
ministeren: hvorfor i alverden er det nødven-
digt, at dette lovforslag indgår i denne pak-
ke? Det kan være svært at forklare. Det er så
én ting, men en anden ting er: hvorfor i al-
verden skal det jaskes igennem sammen med
denne pakke? Det har formentlig ikke nogen
synderlig indflydelse på de ting, der i øvrigt
er i pakken, hvad man så end kan mene om
den. Det vil jeg godt spørge ministeren om.

Jeg tror, at en af grundene til, at det er så
svært for de borgerlige at stable en troværdig
argumentation op for dette forslag, er, at det
netop var de borgerlige, der i sin tid, i 1982,
fik forhøjet lånegrænserne for realkredit fra
de 40 pct. til de 80 pct. Jeg vil godt citere
ganske kort, hvad fru Agnete Laustsen sagde
under forhandlingerne den 26. januar 1982,
sp. 658:

[Albrechtsen]

»... mulighederne for at få finansieret ejerskifte har været så stramme, at man i stedet for at benytte den organiserede realkredit, hvorved man kunne opnå en fornuftig og hensigtsmæssig belåning, har måttet vejen om ad pensionskasselån o.lign. eller har måttet ty til det grå pantebrevsmarked.«

Det var argumentationen. Nu har fru Agnete Laustsens parti tilsyneladende ikke længere det standpunkt. Nu vil man tilbage til det grå pantebrevsmarked.

CDs ordfører sagde dengang, at den øgede realkreditbelåning ville gøre markedet mere gennemskueligt. Det ville være lettere for ikke-eksperter at se den reelle pris på en ejendom. Det mener man åbenbart heller ikke længere. Og CDs ordfører priste dengang den gavnlige virkning for beskæftigelsen, som man mente den øgede realkreditbelåning ville få.

Den radikale ordfører, som også var med dengang, sagde, at det var vigtigt at forhøje realkreditbelåningen, for derved øgede man folks flyttemuligheder, man øgede mobiliteten på boligmarkedet osv. osv. osv.

Jeg tror, at den utrolig tynde argumentation, der ligger i bemærkningerne til og besvarelserne vedrørende dette forslag, har sammenhæng med, at den argumentation, man i sin tid brugte fra borgerlig side for at gennemføre den pågældende ændring, faktisk var en argumentation mod det forslag, som boligministeren kommer med i dag.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Både hr. Albrechtsen og hr. Knud Damgaard satte spørgsmålstejn ved, hvad Nationalbanken egentlig havde sagt, og derfor vil jeg gerne stille hr. Knud Damgaard to spørgsmål: vil hr. Knud Damgaard bestride, at Nationalbanken anbefaler denne lovgivning? Og for det andet: vil hr. Knud Damgaard bestride, at Nationalbankens dispositioner har en betydelig indvirkning på renteniveauet?

(Kort bemærkning).

Knud Damgaard (S):

Nej, det vil jeg ikke bestride, men med den usikkerhed, jeg har nævnt. Og jeg er overbevist om, at hvis regeringspartierne og

det radikale venstre havde udnyttet den mulighed, der lå i den tidligere boligministers forsøg på at løse dette problem, f.eks. ved ejerskiftelån over to 40 pct.s puljer med 15-årige lån for den sidste, havde nationalbankdirektøren råbt hurra. Nu er han usikker.

Boligministeren (Bollmann):

Jeg vil først sige generelt, at der er ingen, der har påstået, at dette forslag klarer alle de problemer, samfundet har. Må jeg dermed sige, at forslaget her er et led, et lille led, i hele den pakke, der er fremlagt. Det er en løsning, der skal virke konkurrencefremmende og forbrugsbegrænsende, og som vil have en rentesænkende virkning. Det er bekræftet af Nationalbanken, det kan der ikke være tvivl om. Man kan diskutere, hvor klart Nationalbanken skal og kan sige det, men jeg vil da gerne spørge hr. Leif Hermann, som var inde på, at det var meget let for en minister at få det svar, han ønskede: tror hr. Leif Hermann, at man bare kan ringe til Nationalbanken og bestille et bestemt svar? Jeg synes, det er dårligt at komme med en sådan udtalelse.

Jeg er desværre nødt til at sige til hr. Knud Damgaard og andre, der har været inde i diskussionen om kvaliteten af svarene, at det er vanskeligt for os i boligministeriet at give svar af en kvalitet, der hæver sig væsentligt over kvaliteten af spørgsmålene. Vi prøver at give nogle svar, der nogenlunde passer til de spørgsmål, der bliver stillet. Jeg synes, det er for dårligt at komme med den slags udtalelser.

Jeg vil også generelt sige, at for mig er der ingen tvivl om, at den rentesænkende virkning, som helhedsløsningen generelt vil have, i hvert fald vil overstige de ulemper, som hr. Knud Damgaard påstår der er ved dette forslag.

Må jeg så sige til hr. Leif Hermann om de konkrete eksempler og de konkrete bilag, han fremhævede, at det er da rigtigt, at der er sket et fald i udstedelsen af pantebreve, men det, jeg har svaret på, gælder de år, hvor de nye regler har haft fuld virkning; det er det udgangspunkt, jeg har taget i mine svar, og det betyder altså, at svaret afhænger af, hvad man tager som udgangspunkt.

Med hensyn til det nævnte regneeksempel er det meget vanskeligt at illustrere det her,

[Boligministeren]

men nu har, jeg ved ikke, om det er hr. Leif Hermann eller andre sørget for, at det er optrykt i betænkningen, og så kan det jo danne grundlag for en diskussion på et senere tidspunkt.

Endelig vil jeg anbefale hr. Albrechtsen at læse resten af de bilag, der har været behandlet i udvalget. Jeg mener, det er muligt at få fat på bilagene, uanset om hr. Albrechtsen er medlem af udvalget eller ej.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Boligministeren spurgte mig, om jeg troede, det var muligt bare at tage telefonen som boligminister og bede nationalbankdirektøren om at komme med en bestemt erklæring. Nej, det tror jeg ikke er muligt, men det er næppe nogen hemmelighed, at nationalbankdirektøren i meget vidt omfang støtter regeringens politik med hensyn til forbrugsbegrænsninger og sænkning af renten, og det synes jeg da sådan set kan være meget sympatisk, men jeg kunne godt forestille mig, at hvis nationalbankdirektøren havde været noget mere overbevist om meningen med dette forslag, havde han udtalt sig væsentlig mere konkret og væsentlig mere begrundet, end vi har set det.

Så vil jeg godt sige med hensyn til det nævnte regneeksempel, at det naturligvis er vanskeligt at tage stilling til det, men almindeligvis ser vi i de besvarelser, vi får fra centraladministrationen, at den slags ting i det mindste er taget med i betragtning, og det er derfor, jeg kritiserer regneeksemplet for at være mangelfuldt.

Boligministeren (Bollmann):

De sidste bemærkninger, hr. Leif Hermann kom med, må jeg forstå sådan, at han ligesom Nationalbanken er enig i, at der er en rentesænkende virkning i forslaget sammen med de øvrige forslag, der har været behandlet her i dag.

Må jeg så sige igen om eksemplet, at det, vi har forsøgt at illustrere, er tendensen i forslaget. Vi har aldrig foregivet, at det skulle være et konkret eksempel fra det praktiske liv. Vi har vist tendensen i det forslag, vi har fremsat, og i de virkninger, forslaget vil have.

Albrechtsen (VS):

Jeg synes, jeg hørte minsteen sige, at dette ikke var en del af den fremsatte lovpakke. Jeg kan have hørt forkert, for det lød jo utroligt, men jeg synes, det var det, ministeren sagde. Jeg kan citere fra bemærkningerne:

»Lovforslaget skal ses i sammenhæng med det af regeringen samtidigt fremsatte forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster« osv. osv. osv.

Det stemmer dårligt med udtalelsen om, at det ikke skulle være en del af pakken.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 var bortfaldet.

§ 1, ændringsforslag nr. 2 om indsættelse af en ny paragraf og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 22:

Forslag til lov om regulering af lejen i visse lejemål.

Af Svend Andersen (S) m.fl.

(Fremsat 9/10 84. Første behandling 17/10 84. Betænkning 29/3 85).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Svend Andersen (S):